

Info

Postai liberalizáció 2011-től, az új tagállamokban 2013-tól

Az Európai Parlament az Európai Bizottság által javasolt 2009. január 1-jei hatánap helyett két évvel későbbi időpontig, 2010. december 31-ig számolná fel a meglévő állami monopóliumokat a postai szolgáltatások területén. Az új tagállamok további két év türelmi időt kapnának a piacnyitásra. A plenáris ülés szerdán elfogadta a jogszabályt, amely Európa-szerte több millió postai dolgozót érint.

Az Európai Parlament szerdán, Strasbourghban 512 igen, 155 nem, 13 tartózkodó szavazattal elfogadta a postai liberalizációról szóló jogszabálytervezetet.

A parlamenti jelentéstevő, Markus Ferber (néppárti, német) a keddi plenáris vitában azt mondta, a postaszektorban „kétszáz éven át monopóliumok működtek. A monopóliumok nem képesek megoldani azokat a problémákat, amelyekkel a postai szolgáltatók szembesülnek. Ezeket a problémákat csak úgy tudjuk megoldani, ha tisztességes verseny érvényesül, amely figyelembe veszi a munkakörülményeket, és a dolgozók helyzetét”.

Átalakuló postai szolgáltatások

Az új kommunikációs eszközök megjelenésének köszönhetően jelentősen átalakult a postai szolgáltatások piaca Európában. Az Európai Bizottság adatai szerint erősen csökkent a magánszemélyek által küldött hagyományos levelek száma, így ma már a levelek 85 százaléka hivatalos, illetve üzleti küldemény. A postai szolgáltatások ugyanakkor még most is az EU GDP-jének 1 százalékát adják.

Az európai postai szolgáltatók évi 88 milliárd eurós forgalmat bonyolítanak, és évente mintegy 135 millió küldeményt kezelnek.

Az elfogadott szöveg szerint a tagállamokban még meglévő postai monopóliumoknak legkésőbb 2010. december 31-én meg kell szűnniük. (Az Európai Bizottság 2009. január 1-jét, tehát két évvel korábbi liberalizációt javasolt.) Az új tagállamok - így Magyarország is - további két évet kapnának a felkészülésre. A piacnyitás értelmében a nemzeti postaszolgáltatóknak megszűnik a monopóliumuk az 50 grammnál könnyebb levelek szállítására.

Előzmények

Az Európai Unió egyik célkitűzése a kizárólagos jogok nélkül működő, egységes belső piac megvalósítása. Ennek egyik eleme a nemzeti monopóliumok megszüntetése.

A postai szolgáltatásokról szóló irányelv (97/67/EC) 1997-ben a 350 grammnál nehezebb küldeményeknél már megnyitotta a piacot, egyben garantálta a polgároknak az egyetemes szolgáltatásokhoz való jogát (hozzáférés a postai szolgáltatásokhoz lakó-

helytől függetlenül, méltányos áron). A 2002-ben elfogadott módosítás 100 grammnál húzta meg a határt, és 2009-es piacnyitást írt elő.

Az Európai Bizottság javaslata

Az Európai Bizottság 2006 végén terjesztette elő a jogszabályt felülvizsgáló újabb javaslatát (COM(2006)0594). Az Európai Parlament most ezt az újabb módosítást tárgyalja együttdöntési eljárásban.

A bizottság a következőket tűzte ki célul:

- a postai szolgáltatások belső piacának megvalósítása, azaz a postai ágazaton belül a különleges jogok megszüntetése, ugyanakkor
- az egyetemes szolgáltatások fenntartható magas színvonalú biztosítása megfizethető árakon, továbbá
- a postai szolgáltatások szabályozására vonatkozó alapelvek harmonizálása.

A bizottsági tervezet továbbra is azt javasolja, hogy a meglévő irányelvben rögzített időpont – 2009. január 1-je – legyen a piac teljes körű megnyitásának időpontja, így ettől az időponttól fogva nem lennének kizárólagos, illetve különleges jogok az egyes vállalkozások számára.

Az egyetemes szolgáltatásokkal való megbízásra vonatkozó feltételeknek az objektivitás, átláthatóság, a megkülönböztetés-mentesség, az arányosság és a lehető legkisebb piactorzítás elvein kell alapulniuk.

A bizottsági javaslat szerint az egyetemes szolgáltatások díjait a költségekhez kell igazítani. Eszerint csak egyértelműen meghatározott kivételek esetében lehetne eltérni attól az elvtől, hogy a postai szolgáltatások díjainak a költségeken kell alapulniuk. A bizottság azt indítványozza, hogy a tagállamok egységes díjszabást csak olyan szolgáltatásoknál alkalmazzanak, amelyekre a darabonkénti díjszabás vonatkozik, azaz olyan szolgáltatásokra, amelyeket többnyire a fogyasztók és a kisvállalkozások használnak.

A liberalizáció indokai

Az EP által elfogadott szöveg szerint „a megnövekedett verseny elő fogja mozdítani a postai ágazat és az alternatív kommunikációs módszerek integrációját, és lehetővé teszi, hogy az egyre igényesebb ügyfelek számára nyújtott szolgáltatások minősége javuljon”.

A képviselők szerint „a további piacnyitás továbbra is különösen – levélküldeményeket küldőkként és fogadókként – a fogyasztók és a kis- és középvállalkozások számára lesz előnyös, mivel minőségi javulást, több választási lehetőséget, a fogyasztók számára érzékelhető árcsökkenéseket, innovatív szolgáltatásokat és üzleti modelleket jelent”.

Az egyetemes postai szolgáltatás és a kompenzáció

A szöveg szerint „az egyetemes szolgáltatás minden munkanap egy postaláda-ürítést és egy kézbesítést jelent minden egyes természetes vagy jogi személy otthonába, illetve székhelyére vagy telephelyére, távoli vagy gyéren lakott területeken is”.

Amennyiben a piaci szereplők nem lennének képesek üzleti alapon biztosítani az egyetemes szolgáltatásokat, a tagállamok (a szolgáltatók által és/vagy a szolgáltatási díjakból finanszírozott) kompenzációs alapokat állíthatnának fel a költségek fedezésére, vagy az állam közvetlenül kompenzálhatná a szolgáltatókat. Az alkalmazandó finanszírozási mechanizmusokról a tagállamok maguk dönthetnének.

A plenáris voksoláson elfogadott módosítás szerint „minden tagállam garantálja, hogy az egyetemes szolgáltatás finanszírozása a teljesen liberalizált postai piacon mindenkor biztosított legyen”.

A képviselők hozzátették: „az egyetemes és nem egyetemes szolgáltatások biztosításához szükséges közös költségek nem terhelhetik teljes egészében az egyetemes szolgáltatásokat; ugyanazokat a költségtényezőket kell alkalmazni mind az egyetemes, mind pedig a nem egyetemes szolgáltatásokra”.

További módosítás, hogy „az expressz és futárpostai szolgáltatások nem minősülnek az egyetemes szolgáltatást helyettesíteni tudó szolgáltatásoknak”.

A vidéki postai hálózat

„A vidéki postai hálózat, egyebek között a hegyvidéki és szigeti régiókban, lényeges szerepet játszik a vállalkozások nemzeti/globális gazdaságba történő integrációjában, illetve a kohézió fenntartásában társadalmi és foglalkoztatási szempontból. Emellett a vidéki postahivatalok a hegyvidéki és szigeti régiókban lényeges, mindenki számára hozzáférhető infrastrukturális hálózatot biztosíthatnak az új távközlési technológiák tekintetében” – áll a szövegben. A jelentés szerint „az elektronikus kereskedelem különösen a távoli és alacsony népsűrűségű térségekben kínál új lehetőségeket a gazdasági életben való részvételre, aminek fontos előfeltétele a jó színvonalú postai szolgáltatások biztosítása”.

A képviselők kiemelték: „a postai szolgáltatásokhoz való hozzáférési pontok sűrűsége ne csökkenjen a vidéki és távoli térségekben”.

A megszavazott szöveg szerint „a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy elegendő hozzáférési és kapcsolattartási pont jöjjön létre a vidéki és ritkán lakott területeken élő felhasználók igényeinek figyelembevételére. A tagállamoknak meg kell határozniuk e területekre vonatkozóan a hozzáférési és kapcsolattartási pontok minimális számát az egyetemes szolgáltatás garantálása érdekében.”

A piacnyitás határideje: 2010, illetve 2012 utolsó napja

A képviselők úgy vélték, „figyelembe véve a tagállamokban kialakult helyzetet, végső határidőként a 2010-es év végét célszerű megjelölni a kizárólagos jogok megszüntetésére a postai ágazatban”. A jelentés hozzáteszi: „a postai reformfolyamatokhoz késői időpontban csatlakozó vagy különösen kedvezőtlen topográfiai adottságokkal rendelkező tagállamok számára ... célszerű a bizottság tájékoztatása mellett egy további kétéves átmeneti időszakot biztosítani a meglévő és különleges jogosultságok eltörlésére”.

A plenáris ülés által elfogadott módosítás szerint eszerint nem 2010 végéig, hanem 2012. december 31-ig tarthatják meg tehát a monopol szolgáltatókat a következők:

- azon tagállamok, amelyek a 2002/39/EK irányelv hatálybalépése után csatlakoztak az EU-hoz (így például Magyarország)
- amelyek alacsony lakosságszámmal vagy
- kis földrajzi területtel rendelkeznek vagy
- amelyeknek topográfiai helyzete különösen hátrányos – főleg a sok szigettel rendelkező államok

A képviselők a piacukat teljes mértékben megnyitott vagy hamarosan megnyitó tagállamok számára (Svédország, Németország, Finnország, Hollandia, Nagy-Britannia) – korlátozott időtartamra és a szolgáltatások adott körére vonatkozóan – engedélyeznék, hogy „egy másik tagállamban működő monopóliumtól megtagadják az engedélyt a saját területükön való működésre”.

Vakok és gyengénlátók

A jelentés kitér arra, hogy „tekintettel a postai szolgáltatások jelentőségére a vakok és gyengénlátók életében, célszerű megerősíteni, hogy a tagállamokban a vakok és csökkent látóképességű személyek számára bevezetett ingyenes szolgáltatások biztosítását a versenyképes és liberalizált piacon kötelezővé kell tenni”.

Barsiné: a türelmi idő alatt valóban készüljenek fel a posták

A jelentés keddi vitájában Barsiné Pataky Etelka (néppárti) azt mondta, „az európai piacok teljes megnyitása fontos lépés az európai közös piacon még meglévő akadályok felszámolására”. A képviselőnő hozzátette, a parlament politikai megállapodása lehetővé teszi, hogy 2012 végére minden ma még monopolhelyzetet élvező postai szolgáltató felkészüljön a versenyre”.

Barsiné szerint a versenyképesség eléréséhez szükséges, hogy a jelenleg érvényes irányelv által biztosított „bevételi források a derogációs időszak végéig az érintett társaságok, posták rendelkezésére álljanak”.

„Elvárjuk, hogy ezt a derogációs időszakot a posták arra használják, hogy valóban képesek legyenek állni a versenyt olyan módon, hogy ez ne a kistérségek rovására menjen” - tette hozzá. Barsiné úgy vélte, „a parlamenti megállapodás megadja a lehetőséget arra, hogy a kötelező egyetemes szolgáltatásokat biztosabb finanszírozási alpra fektessük”.

Gurmai: egységes foglalkoztatási és minőségi feltételeket

Gurmai Zita (szocialista) felszólalásában azt mondta, „óriásiak a különbségek az egyes tagállamok teljes liberalizációra való felkészültsége között, különösen veszélyeztetettek az új EU tagországok egyetemes postai szolgáltatói és a szektorban foglalkoztatottak”. A képviselő a nagy-britanniai és németországi példákat idézve hozzátette: „a gyors liberalizáció jelentős üzleti veszteséget okozhat az állami szolgáltatóknak ..., és számos munkahely is veszélybe kerülhet”.

Gurmai azt mondta, „nem véletlen, hogy az EP bizottságainak többsége nem tartja elfogadhatónak a 2009-es teljes piacnyitási dátumot, hanem későbbi dátumot javasol”. A politikus szerint elengedhetetlen, hogy valamennyi tagország rendelkezzen a felkészüléshez elegendő idővel, és pontos menetrenddel.

A képviselő úgy vélte, „a szabad verseny biztosítása miatt nagyon fontos, hogy a valamennyi postai szolgáltatóra egységes foglalkoztatási feltételeket írjanak elő, amelyek garantálják, hogy az újonnan piacra lépő szolgáltatókra egységes szolgáltatásminőségi kritériumok és foglalkoztatási feltételek vonatkozzanak”.

Kapcsolat :

PERGER István

Sajtószolgálat - Szerkesztő

E-mail: sajto-HU@europarl.europa.eu

BXL: (32-2) 28 40924

STR: (33-3) 881 74845

PORT: (+32) 498 98 33 30